ת"ש המוכר פירות לחבירו משך ולא מדד קני והא פירות דבני הגבהה נינהו וקתני דקני במשיכה הכא במאי עסקינן א בשליפי רברבי אי הכי אימא סיפא הלוקח פשתן מחבירו (א) לא קנה עד שיטלטלנו ממקום זה למקום אחר אטו פשתן בשליפי רברבי מי לא עבדי ב שאני פשתן דמשתמיט א"ל רבינא לרב אשי ת"ש [א]בהמה גסה נקנית במסירה והדקה בהגבהה דברי ר"מ ור"ש בן אלעזר וחכ"א בהמה דקה ג במשיכה והא בהמה דקה דבר הגבהה היא וקתני דקני במשיכה שאני בהמה דסרכא [ב]רב ושמואל דאמרי תרוייהו ד כור בשלשים אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בסאה האחרונה כור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך ראשון ראשון קנה ת"ש אם היתה מדה של אחד מהן ראשון ראשון קנה ה ואע"ג דלא נתמלאה המדה (ב) כגון דאמר ליה הין בשנים עשר סלעים לוג בסלע אני מוכר לך [ג]וכדאמר רב כהנא שנתות היו בהין ה"נ ו שנתות היו במדות ת"ש ז השוכר את הפועל לעשות עמו לגורן היום בדינר

ולגורן

הא שמע. ממתניתין המוכר פירות כו' [פד:]: **והא פירות דבני הגבהה נינהו.** דבשליפי זוטרי משמע מתניתין (ג) מדקמפלגי בסיפא גבי פשתן דהכי קתני המוכר פירות משך ולא מדד קנה דמשיכת כל שהוא מהניא בפירות שהרי דבר מועט הוא ובמשיכת כל שהוא נעקר כולו ממקומו כדאמר שמואל לגבי ספינה (לעיל דף עה:) עד שימשוך את כולה אבל המוכר פשתן שהוא ארוך אע"ג דהוי שליפי זוטרי לא קנה במשיכת פורתא דעדיין לא נעקר כולו ממקומו עד שיטלטלנו ממקום זה למקום אחר כלומר שימשכנו או יגביהנו למקום אחר שיהיה נעקר כולו ממקום שהיה שם דאיכא למימר דאפילו רב דפליג בספינה הכא מודה דהתם מים יש תחתיו ומדניידא פורתא חשיבא כנעקרה כולה ממקומה אבל על גבי קרקע איכא למימר דמודי: **הכא במאי עסקינן בשליפי רברבי.** והכי קא מפליג בין פירות לפשתן המושך פירות פעמים שאם משך קנה כגון בשליפי רברבי דהתם ודאי מהניא משיכה וכל שכן הגבהה אבל המוכר פשתן דאי אפשר בשליפי רברבי כדמפרש לקמן אלא שליפי זוטרי נינהו לא קנה עד שיטלטלנו ממקום למקום כלומר שיגביהנו ולא במשיכה כדלעיל ודרך המגביהין מקחן אין מגביהין ע"מ להחזירו במקום שהגביהו אלא מגביהו והולך לו ומוטלו לרשותו והלכך נקט ממקום למקום והיינו דקפריך אי הכי אימא סיפא כו' דבשלמא לדידי דמוקמינן לה אפי' בשליפי זוטרי איכא לפלוגי בין רישא לסיפא במשיכת כל שהוא כדפרישית אלא לדידך דמוקמת נמי לרישא בשליפי רברבי ארוכין ליכא לפלוגי בין רישא לסיפא אלא דברישא מהניא משיכה דרגילין להיות שליפי רברבי ובפשתן לא מהניא משיכה אלא הגבהה משום דלא הוו רברבי אלא זוטרי: **אטו פשתן בשליפי רברבי מי לא עבדי.** כמו פירות בתמיה ותהני בהו נמי משיכה [כן נראה שיטה זו בעיני ועיקר]: **שאני פשתן דמשתמיט.** שמחליק ואין יכולין לעשות ממנו משאות גדולות הלכך בעי הגבהה דדרכו בכך. ורבינו חננאל פי' שאני פשתן דמשתמיט כיון שאם ימשך מתנתק אין דרכו להמשך לפיכך קני בטלטול ולפי הלשון הזה איכא לאוקומה אפי' בשליפי רברבי ואפי' הכי ליתיה במשיכה אלא בהגבהה משום דמתנתק במשיכה: ה"ג בפירושי רבינו חננאל **ת"ש בהמה גסה נקנית במסירה והדקה בהגבהה דברי ר"מ ור' שמעון בן אלעזר וחכ"א בהמה דקה במשיכה והא בהמה דקה דבר הגבהה היא ותנו חכמים במשיכה.** ומשנה היא בפ"ק דקידושין. ומדרבנן קפריך דבהמה דקה מיקניא נמי במשיכה ואע"ג דבת הגבהה היא: **דסרכא.** מסתרכת ומתדבקת ברגליה בקרקע ולא אפשר בהגבהה כי אם בקושי הלכך אורחה במשיכה. ורבינו חננאל פירש דסרכא סורטת מלשון שרוך נעל (בראשית יד): **כור בשלשים אני מוכר לך.** צריך היה לו למעות כנגד דמי הכור ולא נתכוין שיהא זה קונה פחות מכור ולא יותר מכור אלא כור בצמצום מקנה לו לא פחות ולא יותר הלכך (ד) אם משך ואע"פ שפסק ואפילו ברשות לוקח וכליו של לוקח לא קנה עד שיהא הכור מדוד כולו דהכא מדידה מעכבא הואיל והקפיד במכירה פחות מכור ויותר מכור ומשום הכי יכול לחזור בו מכל המכירה אפילו כשמדד לו כ"ט סאין חוזר הוא כל זמן שלא נמדד סאה אחרונה ואע"פ שמשך הכ"ט סאין אינה משיכה מעליא דכור זה חד מקח הוא ועד דמשיך כוליה לא קני כדאמרי' בפרק הזהב (ב"מ דף מז.) דהיכא דמכר לו חמור בפרה וטלה ומשך את הפרה ולא משך את הטלה שניהם יכולין לחזור בהם משום דלא הוי משיכה מעלייתא ומתניתין דקתני משך ולא מדד קנה היינו כשמקנה לו כל המכילה כמות שהיא והמדידה גלויי מילתא בעלמא היא להודיע כמה מכר: **ראשון ראשון קנה.** שכל אחד מכירה בפני עצמו היא. וכגון דהויא מדה דלוקח ובסימטא דקני ליה כליו א"נ ברשות מוכר וכגון דאמר ליה מעיקרא יקנה לך כליך ברשותי: **הא שמע.** משום דפרכינן מינה טובא בשמעתין לעיל לא קאמר מיתיבי: מצאתי גירסא זו על העיקר בפירושי רבינו חננאל איש רומי **ת"ש אם היתה המדה של אחד מהן ראשון ראשון קנה ואע"ג דלא נתמלאת המדה הכא במאי עסקינן כדאמר ליה הין בי"ב סלעים לוג בסלע אני מוכר לך וכדאמר רב כהנא שנתות היו בהין הכא נמי כו'.** וכן עיקר דמהיא רישא שייך למיפרך (ה) הא דקתני בה בהדיא עד שלא נתמלאת המדה למוכר כו' אבל במדה של אחד מהן לא חיישינן לנתמלאת המדה אלא ראשון ראשון הנכנס בכליו של לוקח קנה לוקח דאפי' בחלי מדה שהיא חסירה ואין ידוע כמה יש הואיל ולא נתמלאת (ו) אין יכול לחזור בו ואע"ג דלא"ל כור אני מוכר לך ביחד או סאה אני מוכר לך ביחד כל שכן הכא דזבין ליה כור ומדד כ"ט סאין מלאין שקנה כל מדה ומדה כשנתמלאת וקשיא לתרוייהו. ופרקינן כדאמר ליה הין בי"ב סלעים לוג בסלע אני מוכר לך והיו י"ב שנתות כעין בליטות יוצאין בדופני הכלי מתוכו לסימנים כיון שמגיע השמן או היין בכל בליטה ידוע שהוא לוג וכיון שהגיע לבליטה נתמלאת המדה קרינא ביה ודמיא ממש לכור בשלשים סאה בסלע אני מוכר לך דקנה כל סאה וסאה ה"נ כל לוג ולוג קני כשמגיע לסימן. ורישא דקתני חילוק בין נתמלאת ללא נתמלאת נהי נמי דמיירי כמו בסיפא כדאמר ליה הין בי"ב לוג בסלע אפי' הכי לא קני לוקח ראשון ראשון המגיע לסימן דכיון דבמדה שאינה של שניהן עסקינן והוא רוצה למדוד ולמלאותה כולה הרי היא מושאלת לו עד שיגמור את מדידתו דלא הויא שאולה ללוקח עד שתתמלא כדפרישית לעיל [פה.] דעל מנת כן שאלוה שניהן זה למדידה וזה לקחתה משתתמלא לשפכה בכליו או ברשותו. והאי דקפריך בספרים שלנו מסיפא דקתני ברשות לוקח כיון שקיבל כו' לאו פירכא היא כלל דהתם כשהקנה לו כל התבואה מיירי דקני ליה רשותא בלא מדידה כדקתני נמי מתני' [פד:] משך ולא מדד קנה ועוד אדרבה הוה ליה לפרוכי ממתניתין דקתני בהדיא משך ולא מדד קנה דאילו התם לא מדד כלל ואפי' הכי קנה ועוד שינויא דקמשני לפי לשון הספרים דלא מפרשי דבהכי מיירי דקאמר הין בי"ב לוג בסלע לאו שינויא הוא דמה מהניא שנתות היכא דאמר ליה סתם הין אני מוכר לך אפי' אם מדד לו הין בי"ב לוגין לא קני לשמואל עד דאמר בהדיא הין בי"ב לוג בסלע אני מוכר לך: **כדאמר רב כהנא.** במסכת מנחות (ד): **שנתות היו בהין.** של קדש עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן לכבש כלומר סימנים למדת חצי ההין לפר ושלישית ההין לאיל ורביעית ההין לכבש יין: **השוכר את הפועל.** ונותן לו שכרו עכשיו בניסן כדי לעשות עמו בגורן: **היום בדינר.** כלומר כל יום של ימות הגורן בדינר ונתן לו עכשיו ל' דינר לל' ימי הגורן. ולא גרסינן מהיום בדינר כפי' רבינו חננאל:

ולגורן

אטו פשתן בשליפי רברבי מי לא עבדי ליה. בשלמא אי מוקמינן רישא בשליפי זוטרי וכן פשתן בשליפי זוטרי ובעינן ביה בהגבהה משום שאין דרכו במשיכה כלל אבל שאר דברים אע"פ שדרכן בהגבהה נקנית נמי במשיכה אבל השתא דמוקמינן בשליפי רברבי אמאי פשתן אינו נקנה אלא עד שיטלטלנו דהיינו בהגבהה והא אורחיה במשיכה כיון שהוא בשליפי רברבי: **ראשון** ראשון קנה. פ"ה דלא מצי למיפרך מסיפא דקתני ברשות לוקח כיון שקיבל עליו מוכר קנה דאיכא לאוקומי כשנתמלאה המדה ואין נראה לר"י דלא מצי למימר דאיירי כשנתמלאה המדה דא"כ ליתני בהדי' בבא דסרסור ולתני ברה"ר ובחצר שאינו של שניהן וברשות לוקח כו' ומיהו לא ניחא ליה למיפרך מסיפא כיון דמצי פריך מרישא: **כדאמר** רב כהנא שנתות היו בהין. תימה לרבינו חיים והלא לא רב כהנא אמרה אלא משנה היא בפ' ב' מדות (מנחות דף פז:) ואר"י דבפ' המוציא יין (שבת דף עח:) תנן סיד כדי לעשות אנדיפי ומפרש רב כהנא (שם פ:) מאי אנדיפי שנתות כדתנן שנתות היו בהין כו' הלכך מביא הכא רב כהנא לאשמעי' דאפילו במדות של חול עושין ולכך מיחייב המוציא סיד כשיעור לעשות בו שנתות אבל ממתניתין דמנחות לא הוינן שיש שנתות אלא במדות של קודש: **דינר** ליום כו'. נראה לרשב"א דהא דתנן באיזהו נשך (ב"מ דף סה.) מרבין על השכר ואין מרבין על המכר האי דשרי להרבות על השכר כגון שנכנס מיד לתוך הבית דבענין אחר לא שרי להרבות דמיחזי כאגר נטר כדאמרינן הכא:

לך

עין משפט נר מצוה

צח א ב מיי' פ"ג מהל' מכירה הל' ג ועיין בהשגות ובמגיד משנה סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קצח סעיף א:

צט ג מיי' שם פ"ב הל' ה סמג שם טוש"ע ח"מ סי' קצו סעיף א:

ק ד מיי' פ"ד שם הל' ז ועיין בהשגות ובמ"מ סמג שם טוש"ע ח"מ סי' ר סעיף ז:

קא ה ו מיי' שם הל' י טוש"ע שם סעיף י:

קב ז מיי' פ"ו מהל' מלוה ולוה הל' יג ועיין במ"מ סמג לאוין קצג טוש"ע י"ד סי' קעו סעיף ט:

רבינו גרשום

בשליפי. במשואות של פירות שקושרין בחבילות שאין יכול להגביהן: עד שיטלטלנו. היינו עד שיגביהו ואע"ג דעביד בשליפי רברבי: שאני פשתן דמשתמיט. שיכול לשומטן ולהשליך ממנו עד שיכול לטלטלו מה שאין כן בשאר חבילות: שאני בהמה דסרכא. שכשרוצין למושכה נמשכת היא עצמה לאחריה ופעמים כסבור שמשכה לפנים ולא משכה אלא לאחור א) להכי קתני והדקה בהגבהה: רב ושמואל דאמרי תרוייהו. נמי לענין מדות מוכר אם אמר לו כור סתם שהוא ל' סאין בל' סלעין אני מוכר לך יכול לחזור בו המוכר אפי' בסאה אחרונה כל זמן שלא מדד לו כור שלם. אבל אם אמר לו כור בל' אני מוכר לך כל סאה וסאה בסלע: ראשון ראשון קנה. הלוקח ואינו יכול לחזור המוכר במה שכבר מדד לו ללוקח: ואע"פ שלא נתמלאת המדה. ואע"ג דאמר ליה כור סתם ולא אמר ליה סאה בסלע קנה לוקח ואין יכול לחזור המוכר: ומשני להכי קנה אע"פ שלא נתמלאה המדה לפי ששנתות יש במדה. סימנין עד כאן סאה עד כאן סאתים ועד כאן ג' וכן עד ל' ולהכי דמי כמאן דאמר ליה סאה בסלע ראשון ראשון לשנתות קנה. כדאמר רב (הונא) [כהנא] במס' מנחות שנתות היו בהין עד כאן לפר עד כאן לאיל עד כאן לכבש: השוכר את הפועל. וקוצץ עמו שיעשה עמו מלאכה לזמן הגורן לקצור. ובאותו זמן שקוצץ עמו הפועל בזול שאינו עושה מלאכה כל כך ומשכיר עצמו בדינר ולשעת הגורן מוצא מלאכה הרבה ומשכיר עצמו בסלע. והיינו דקאמר ליה בעה"ב אם תרצה אני אשכירך היום כשמלאכתך אינה שוה אלא דינר על מנת שתעשה עמי בזמן הגורן ואיני נותן לך אלא דינר כמו שאתה יכול לטול עכשיו אע"ג שמלאכתך באותו זמן יפה סלע ועל מנת כן אקדים לך שכרך מיד

א) רבינו מפרש דהקושיא היא מדברי ר"מ דקאמר והדקה בהגבהה ותיקשי דלאו אורחה בהגבהה ומשני דבהמה א"א במשיכה משום דמסרכא ועי' רשב"ם.

מסורת הש"ס

א) ב"ק דף יא: קידושין דף כה:, ב) ב"מ דף קב: לקמן קה. קו., ג) שבת דף פ: מנחות דף פז:, ד) [ליתא שם לגמרי יע' תוס' מנחות פז: ד"ה שנתות ותוס' דהכא],

הגהות הב"ח

(א) גמרא פשתן מחבירו ה"ז לא קנה: (ב) שם דלא נתמלאה המדה הב"ע כגון: (ג) רשב"ם ד"ה והא פירות וכו' מדקמפליג בסיפא: (ד) ד"ה כור כו' הלכך אפי' אם משך: (ה) ד"ה מצאתי וכו' שייך למפרך דקתני כצ"ל ותיבת הא נמחק: (ו) בא"ד ולא נתמלאת המדה אין יכול וכו' לבליטה העליונה נתמלאת:

מוסף רש"י

בהמה גסה נקנית במסירה. כגון מוסרים אותה ללוקח באפסר או בשערה, אבל משיכה לא מקניא דאין דרכה בכך להוליכה לפניו (קדושין כה:). והדקה בהגבהה. ולא במשיכה (שם). יכול לחזור בו אפילו בסאה אחרונה. ואע"פ שמשך אינה משיכה, דכוליה חד מקח הוא ועד דמשך כוליה לא קני מידי (ב"מ קב:). ראשון ראשון קנה. כיון דא"ל סאה בסלע, כל סאה וסאה הוה ליה חד מקח ומשיכת כל אחד קנאה (שם). שנתות. סימנים, כלי חרס גדול ויש בו בליטות בליטות כמין אגודים קטנים, עד כאן לסאה עד כאן לסאתים (שבת פ:).